

Biezuńska-Małowist, Iza

XI Międzynarodowy Kongres Historii Morskiej (28 VIII-9 IX 1969)

Przegląd Historyczny 61/2, 348-349

1970

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

XI MIĘDZYNARODOWY KONGRES HISTORII MORSKIEJ (28 VIII — 9 IX 1969)

Kongresy historii morskiej odznaczają się ściślym na ogół powiązaniem tematyki naukowej Kongresu z miejscem, w którym się on odbywa. Podobnie było i z XI Kongresem, z tym, że miejsce obrad było ruchome. Kongres rozpoczął się 28 sierpnia w Bari, 29 sierpnia zebranie naukowe odbyło się w Trani, niewielkim lecz o dawnych tradycjach mieście na północ od Bari, reszta zebrań naukowych odbywała się zaś na statku włoskim „Ausonia”, odbywającym podróż po Morzu Śródziemnym z kolejnymi postojami na Rodos, w Bejrucie, Famaguście na Cyprze, Istambule, na Krecie (Iraklion), ponownie w Bari, w Dubrowniku i Trieście. Tematyka ogólna Kongresu dotyczyła dróg lądowych prowadzących ku Morzu Śródziemnemu u schyłku starożytności i w średniowieczu. Na ogół referaty i dyskusja skupiały się na okresie XI — XVI wieku. Program referatów łączył się ściśle z trasą statku a ich kolejność była związana z drogą przebywaną przez „Ausonię”.

Otwarcie Kongresu w Bari i pierwsze przedpołudnie obrad w Trani było w znacznej części wypełnione przemówieniami oficjalnymi — przedstawiciele Uniwersytetu w Bari, władz miejskich Bari i Trani, marynarki włoskiej, rządu, oraz prezydium Międzynarodowej Komisji Historii Morskiej — w Bari przewodniczącego Komisji profesora Sorbony Michel Mollat, w Trani — vice przewodniczącego Komisji dyrektora *Academie Belge* w Rzymie i profesora Uniwersytetu w Gandawie — Charles Verlinden. Wygłoszono następujące referaty: w Bari — G. Cassandro (Rzym) — „Trani, porty Apulii i szlaki żeglugi na Morzu Śródziemnym od XI do XVI w.”; w Trani — Ph. Braunstein (Paryż) — „Wenecja i jej zaplecze; szlaki handlu niemieckiego XIII — XV w.”; na statku — F. Melis (Florencja) — „Drogi lądowe przez płw. Apeniński z Morza Tyrreńskiego na Adriatyk”; L. De Rosa (Bari) — „Neapol i porty tyrreńskie”; H. Kellenbenz (Kolonia) — „Handel Niemiec ze Wschodem przez porty Wenecji i Genui”; E. Sáez (Barcelona) — „Port Barcelony w wiekach XIII—XV”; F. Sevillano Colom (Palma di Maiorca) — „Żegluga śródziemnomorska w XI—XVI w. Znaczenie portu Majorki”; J. Richard (Dijon) — „Morze Śródziemne i jego zaplecze wschodnie w średniowieczu”; H. Ahweiler (Sorbona) — „Żegluga śródziemnomorska i jej powiązania lądowe w świecie bizantyńskim”; M. Małowist (Warszawa) — „Szlaki handlowe między Rosją i basenem Morza Czarnego w późnym średniowieczu”; E. Cerulli (Rzym) — „Morze Czerwone w dziejach żeglugi średniowiecznej”; J. Devisse (Paryż) — „Szlaki handlowe z Zachodniej Afryki nad Morze Śródziemne od XI w.”; J. Tadić (Belgrad) — „Adriatyk i jego zaplecze na płw. Bałkańskim”. Poza referatami było kilka komunikatów: A. Sestini (Florencja) — „Kartografia średniowieczna dotycząca Morza Śródziemnego w powiązaniu z żeglugą”; C. Miusović (Kotor) — „Kotor i żegluga śródziemnomorska”; S. Goldenberg (Cluj) — „Kontakty gospodarcze niektórych krajów naddunajskich ze światem śródziemnomorskim (od poł. XV do XVII w.)”. Obrady podsumowała prof. Virginia Rau (Lizbona), wiceprzewodnicząca Międzynarodowej Komisji Historii Morskiej.

Większość referatów była powielona i rozesłana lub rozdana uczestnikom, tak że ich autorzy zagajali tylko dyskusję, która na ogół była bardzo ożywiona i stanowiła największą chyba wartość tego Kongresu. Szczególnie przyczynili się do ożywienia dyskusji prof. Ch. Verlinden i M. Mollat, zagajający z reguły dyskusję na każdym zebraniu. Trzeba też dodać, że poza dyskusją oficjalną pobyt na statku w ciągu trwania Kongresu dawał niezwykłą okazję do kulturalowej wymiany myśli i poglądów.

Obecność wśród uczestników Kongresu ludzi o bardzo różnorodnej specjalności badawczej, wyjście dzięki temu poza ścisłą własną specjalizację w określonym terenie czy czasie, wniosły element nowości do wielu nawet pozornie znanych problemów. Wyniki referatów i dyskusji wskazały na ścisłą współzależność dróg lądo-

wych i morskich w średniowieczu, na znaczne oddziaływanie kosztów transportu morskiego na transport lądowy, na znacznie większe istnienie elementów jedności świata średniowiecznego niż się to na ogół wydaje i na ważność badań komparatystycznych. Szczególnie ten ostatni aspekt zagadnienia był podkreślany w wielu referatach i wystąpieniach w dyskusji.

Trzeba jeszcze podkreślić znakomitą organizację bardzo przecież trudnego pod tym względem Kongresu, co było zasługą przede wszystkim podkomisji włoskiej, a szczególnie jej przewodniczącego profesora F. Melisa i jego najbliższych współpracowników.

I. B.-M.

27—28 marca 1969 odbyło się w Nicei pod patronatem *Centre de la Mediterranée* kolokwium na temat historii miast europejskich basenu Morza Śródziemnego i Europy Zachodniej, przede wszystkim Hiszpanii, Włoch, Francji, Niderlandów, od średniowiecza do pierwszych dziesięcioleci XIX w. Udział w nim wzięło ponad sto osób. Prace kolokwium umieszczone zostaną w specjalnym numerze „*Annales de la Faculté des Lettres de Nice*”.

Pod patronatem Banku Neapolitańskiego i kierownictwem Domenico De m a r c o ukazały się w 1968 r. cztery pierwsze tomy nowej serii zatytułowanej „*Biblioteca di storia economica*”. Wydawnictwo to zamieszczać będzie włoską literaturę ekonomiczną i społeczną od XVII do XX w.

Instytut Historii Akademii Nauk Litewskiej Republiki Radzieckiej i Biblioteka Centralna wydały bibliografię prac poświęconych historii Litwy. Bibliografia obejmuje wszystkie tytuły, jakie ukazały się w latach 1940—1965 w ZSRR oraz częściowo wydawnictwa polskie.

18—20 marca 1969 w Instytucie Słowianoznawstwa i Bałkanistyki AN ZSRR odbyło się sympozjum na temat: „*Drang nach Osten* i historyczny rozwój krajów Europy Centralnej, wschodniej i południowo-wschodniej”. A oto kilka tytułów referatów: I. I. P o p — „Europa środkowa w planach cesarskich Niemiec w latach pierwszej wojny światowej”; T. J. G r i g o r i a n c — „Niemiecka okupacja zachodnich ziem polskich w historiografiach Polski i NRD”; A. J. R o g o w — „Słowiańsko-niemieckie kontakty w świetle współczesnej emigracyjnej literatury polskiej”.

18 lipca 1969 w Moskwie odbyła się sesja naukowa poświęcona 25-leciu PRL. Sesję organizowała Akademia Nauk ZSRR, Instytut Marksizmu-Leninizmu przy KC KPZR oraz Akademia Nauk Społecznych przy KC KPZR. Słowo wstępne wygłosił akademik P. N. P o s p i e ł o w. Ze strony polskiej w sesji wziął m. in. udział wiceprezes PAN — prof. W. N o w a c k i. Wygłoszono m. in. następujące referaty: „Rozwój polskiej nauki w 25-leciu”, „Powstanie PKWN i polsko-radzieckie rozmowy prowadzone latem 1944”.

2 sierpnia 1969 zginął w wypadku samolotowym dr Felix Heinrich G e n t z e n, profesor *Institut für internationale und westdeutsche Fragen* Uniwersytetu Karola Marksa w Lipsku. F. H. Gentzen zajmował się dziejami ziem polskich w XIX w. Jego praca habilitacyjna nosiła tytuł: „*Grosspolen in Januaraufstand. Das Grossherzogtum Posen 1858—64*” (1958).

8 października 1969 zmarł C. Bradford W e l l e s, prof. Uniwersytetu w Yale, jeden z najwybitniejszych współczesnych historyków świata starożytnego. Zmarły był zasłużonym wydawcą inskrypcji i papyrusów z terenu Azji, autorem licznych